

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

доцент _____ Ігор ГЕРУШ

“ ____ ” _____ 20__ р.

**ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни**

**«СОЦІАЛЬНА МЕДИЦИНА, ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я ТА БІОСТАТИСТИКА
(в т.ч. організація діяльності закладів охорони психічного здоров'я)»
підготовки фахівців на другому (магістерському) рівні вищої освіти**

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	225 «Медична психологія»
Освітній ступінь	«Магістр»
Курс навчання	V
Форма навчання	денна
Кафедра	соціальної медицини та організації охорони здоров'я

Схвалено на методичній нараді кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров'я «____» _____ 20__ року (протокол №__).

Завідувач кафедри соціальної медицини та організації охорони здоров'я,
доцент _____ Ігор НАВЧУК

Схвалено предметною методичною комісією з дисциплін гігієнічного профілю
«____» _____ 20__ року (протокол № __).

Голова предметної методичної комісії
професор _____ Святослав ДЕЙНЕКА

Чернівці – 20__

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	Соціальної медицини та організації охорони здоров'я
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	<ol style="list-style-type: none"> 1. Навчук Ігор Васильович – зав.кафедри, к.мед.н., доцент, navchuk.igor@bsmu.edu.ua 2. Чорненька Жанетта Анатоліївна – к.мед.н., доцент, chornenka.zhanetta@bsmu.edu.ua 3. Бідучак Анжела Степанівна – к.мед.н., доцент, biduchak.anzhela@bsmu.edu.ua 4. Ясинська Ельвіра Цезарівна – к.мед.н., доцент, yasynska.elvira@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/sotsialnoyi-meditsini-ta-ooz/
Веб-сайт кафедри	http://ozo.bsmu.edu.ua/
E-mail	ozo@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Аксеніна, 5
Контактний телефон	-

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Лекції	-
Практичні заняття	50
Самостійна робота	40
Вид заключного контролю	підсумковий модульний контроль

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. «Біостатистика»

Програма включає вивчення: законодавчих і нормативних документів щодо виконання науково-дослідних робіт та вимог Вищої атестаційної комісії України щодо оформленню наукових досліджень; вимог вчених рад по захисту кандидатських та докторських дисертацій в сфері профілактичної та, зокрема, соціальної медицини, аналітичної та клінічної епідеміології; організації планування наукових досліджень; методичні основи інформаційно-патентного пошуку, проблеми біостатистики, принципів обробки, аналізу та контролю якості даних з використанням аспектів доказової медицини, у тому числі, розрахунків абсолютних, відносних ризиків, відношення шансів тощо. Протягом циклу аспіранти слухають лекції, беруть участь у практичних заняттях та виконують самостійні завдання, де розглядаються актуальні питання, пов'язані з плануванням матеріалів для наукових досліджень, клініко-епідеміологічного аналізу, використання сучасних принципів, методів аналізу даних тощо

Змістовний модуль 2. «Громадське здоров'я»

Програма передбачає вивчення громадського здоров'я населення на основі аналізу комплексу медичних показників: демографічних, захворюваності, інвалідності, фізичного розвитку.

Модуль 2.

Змістовний модуль 1. «Організація охорони психічного здоров'я»

Програма передбачає вивчення діяльності системи охорони здоров'я щодо забезпечення збереження, зміцнення, та відновлення психічного здоров'я населення, у т.ч. організації медичної допомоги та системи громадського здоров'я

3. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-vdnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukciya-shhodo-ocziynyuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркових дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyz_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

3.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

3.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

3.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

3.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

4. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
історії медицини	зкладає основи вивчення організації лікувально-діагностичного процесу, а також оцінки його обсягу та якості при вивченні клінічних дисциплін
інформатики	забезпечує вивчення правових і організаційних засад галузі охорони здоров'я
етики, гігієни та екології	сприяє формуванню профілактичного напрямку діяльності майбутніх лікарів з урахуванням можливого впливу на здоров'я населення чинників різного походження, оцінки ризику при розробці комплексних медико-соціальних заходів у взаємодії з системою громадського здоров'я
епідеміології	
соціології та медичної соціології	
основ економічних теорій	сприяє формуванню економічного світогляду та основних компетентнісних характеристик щодо методології економічного аналізу діяльності медичних закладів в сучасних умовах

5. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

5.1. Метою вивчення навчальної дисципліни є оволодіння необхідними знаннями, навичками і набуття компетентностей щодо дослідження, аналізу та оцінки показників здоров'я населення, організації, ресурсного забезпечення та діяльності системи охорони здоров'я, розробки з позицій доказової медицини рекомендацій з попередження і усунення шкідливого впливу чинників на здоров'я та з удосконалення організації медичної допомоги населенню і системи громадського здоров'я.

5.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- ✓ засвоєння основ організації медичної допомоги, принципів оцінки організації та якості надання різних видів медичної допомоги населенню в умовах реформування галузі охорони здоров'я;
- ✓ формування знань з питань експертизи втрати працездатності, її видів, порядку організації та дій медичних працівників щодо конкретних ситуацій експертизи втрати працездатності;
- ✓ засвоєння принципів розробки управлінських рішень, спрямованих на вдосконалення діяльності закладів охорони здоров'я;
- ✓ опанування основ економічного аналізу діяльності медичного закладу;
- ✓ засвоєння принципів аналізу та оцінки фінансово-економічних показників господарської діяльності медичних закладів з метою раціонального використання наявних ресурсів;
- ✓ формування знань з питань цінової політики, стратегічного та тактичного планування економічного розвитку медичного закладу;

- ✓ ознайомлення з розробкою бізнес-плану підприємницької діяльності в системі охорони здоров'я.

6. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

6.1. Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми медичної психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

6.2. Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професії.

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел із застосуванням інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК 4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані та фахові рішення.

ЗК 9. Здатність працювати в команді, мотивувати людей і рухатися до спільної мети.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК 12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

• Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК 13. Здатність до проведення експертної оцінки психологічного стану людини та експертизи працездатності (медико-соціальної, військово-лікарської, психолого-психіатричної, судової, медико-педагогічної).

ФК 14. Здатність до здійснення психоосвітньої роботи серед населення та медичних працівників.

7. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

7.1. Знати:

- організацію системи охорони здоров'я;
- види медичної допомоги та основні типи закладів охорони здоров'я;
- основні характеристики якості медичної допомоги;
- основні складові поліпшення якості медичної допомоги, вимог до стандартизації медичної допомоги;
- базову інформацію про медико-соціальну експертизу;
- основні нормативні документи, що регулюють встановлення виду, ступеню та тривалості непрацездатності;
- основні види тимчасової непрацездатності та порядку її проведення;
- основні показники, що характеризують діяльність основних типів закладів та підрозділів охорони здоров'я;
- основні медико-організаційні чинники, що впливають на діяльність лікаря підрозділу, закладу охорони здоров'я;
- принципи і методи пропаганди здорового способу життя;
- про стан здоров'я пацієнта і населення та принципів профілактики;

- системи офіційного документообігу в професійній роботі лікаря, включаючи сучасні комп'ютерні інформаційні технології.

7.2. Уміти:

- організувати власну роботу та роботу в команді з молодшим персоналом або в міждисциплінарній команді;
- визначати раціональний медичний маршрут пацієнта;
- здійснювати контроль якості медичного обслуговування на підставі статистичних даних, експертного оцінювання та даних соціологічних досліджень, визначати фактори, що перешкоджають підвищенню якості та безпеки медичної допомоги; обґрунтовувати управлінські рішення щодо підвищення якості та безпеки медичної допомоги;
- в змодельованій клініко-організаційній ситуації на підставі даних про захворювання та його перебіг визначити наявність та вираженість обмежень життєдіяльності, вид, ступінь та тривалість непрацездатності;
- оформляти відповідні документи, що засвідчують тимчасову непрацездатність;
- розраховувати та оцінювати основні показники діяльності лікаря, підрозділу, закладу медичної допомоги;
- виявляти дефекти діяльності та причин їх формування;
- обґрунтовувати управлінські рішення щодо поліпшення діяльності лікаря та закладу охорони здоров'я;
- оцінити стан здоров'я пацієнтів та населення на ділянці обслуговування;
- організувати пропаганду здорового способу життя, первинну профілактику захворювань та травм серед населення;
- визначити джерело та місце знаходження потрібної інформації в залежності від її типу;
- обробляти інформацію та проводити аналіз отриманої інформації.

Програмними результатами навчання спеціальності 225 «Медична психологія» є:

- ПРН 2. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження, критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки, представляти результати власних досліджень усно / письмово для поінформованої аудиторії.
- ПРН 5. Визначати принципи, тактику, характер лікування, реабілітації, медичної, психологічної, психоконсультаційної (психотерапевтичної), медико-психологічної допомоги.
- ПРН 6. Розробляти моделі, стратегії й план дій щодо здійснення психологічних (медико-психологічних) втручань і надання послуг.
- ПРН 8. Визначати та вести контингент осіб, яким надається медична, психологічна та медико-психологічна, в т.ч. екстренна, допомога.
- ПРН 9. Вести медичну документацію згідно вимог чинного законодавства та стандартів.
- ПРН 10. Відшукувати необхідну інформацію у професійній та науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати цю інформацію, застосовувати її для вдосконалення медичної практики.
- ПРН 12. Планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження, спрямовані на отримання нових знань та/або створення нових технологій у сфері медичної психології.
- ПРН 13. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для обговорення професійної діяльності, результатів досліджень та проєктів у сфері медичної психології.
- ПРН 14. Розробляти та реалізовувати наукові і прикладні проєкти у сфері медичної психології, та дотичні до неї міждисциплінарні проєкти з урахуванням наукових, економічних, правових, етичних та соціальних аспектів.

8. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. БІОСТАТИСТИКА

Тема 1. Нормативно-правове забезпечення наукових досліджень.

Зміст, значення та використання законодавчих та нормативно-правових документів щодо виконання науково-дослідних робіт (НДР) та вимог ДАК (ВАК) України.

Тема 2. Загальні питання організації наукових досліджень

Організація проведення статистичних досліджень. Принципи формування статистичних сукупностей для аналізу. Поняття про генеральну та вибірккову сукупність.

Класифікація типів даних. Кількісні та якісні дані. Характеристика шкал вимірювання. Загальна характеристика методів статистичного аналізу, особливості їх використання. Узагальнення результатів статистичних досліджень. Оцінка вірогідності отриманих результатів. Поняття про нульову та альтернативну гіпотези. Перевірка гіпотез. Помилка I-го та II-го роду.пп

Типові помилки на етапах проведення досліджень. Випадкова та систематична помилка. Бази даних для аналізу статистичного матеріалу, аспекти роботи з даними. Програмне забезпечення статистичних досліджень.

Тема 3. Поняття і роль біостатистики як основної складової системи доказової медицини. Інформаційне забезпечення епідеміологічних та клінічних досліджень. Роль офіційної статистики в аналізі здоров'я населення.

3.1 Поняття і роль біостатистики як основної складової системи доказової медицини.

Визначення понять «біостатистика», «доказова медицина», «клінічна епідеміологія». Основні етапи розвитку біостатистики. Видатні вчені та їх внесок у розвиток біостатистики.

Основні принципи доказової медицини. Тріада доказової медицини. Теорія і практика доказової медицини. Доказова медицина та якість проведення клінічних досліджень. Поняття про кінцеві результати. Доказова медицина та якість надання медичної допомоги. Стандартизація медичної допомоги: клінічні протоколи, стандарти та рекомендації.

3.1 Інформаційне забезпечення епідеміологічних та клінічних досліджень

Медична інформація. Види інформаційного обслуговування. Дослідник (лікар) – споживач і постачальник медичної інформації. Інформаційне забезпечення епідеміологічних та клінічних досліджень. Науково-медичні бібліотеки.

3.2 Роль офіційної статистики в аналізі здоров'я населення.

Місце та роль біостатистики у медичній освіті та роботі практикуючого лікаря.

Теоретичні основи медичної статистики. Медична статистика: предмет, зміст та завдання. Розділи медичної статистики. Система медико-статистичної служби в Україні: принципи побудови, діяльність, інформаційні потоки. Інформаційно-аналітична діяльність закладів охорони здоров'я. Джерела статистичної інформації: облікова та звітна документація, бази даних, реєстри та довідники.

Використання методу опитування в галузі охорони здоров'я. Види опитувальників, їх характеристика. Сучасні підходи до аналізу та оцінки якості життя. Роль офіційної статистики в аналізі здоров'я населення, її переваги та недоліки. Перспективи розвитку. Електронний документооблік. Телемедицина.

Світова статистика охорони здоров'я. Роль Всесвітньої організації охорони здоров'я в інформаційному забезпеченні. Європейська база даних «Здоров'я для всіх».

Тема 4. Проблеми співставлення статистичних показників в неоднорідних сукупностях. Види методів стандартизації: прямий, опосередкований, зворотній. Характеристика етапів методу стандартизації.

Формулювання нульової гіпотези. Вибір та розрахунок стандарту. Розрахунок очікуваних чисел. Розрахунок стандартизованих показників. Перевірка нульової гіпотези, оцінка результатів. Практичне значення методу стандартизації.

Тема 5. Методологічні основи організації статистичних досліджень в системі охорони здоров'я.

Організація проведення статистичних досліджень. Принципи формування статистичних сукупностей для аналізу. Поняття про генеральну та вибірккову сукупність.

Класифікація типів даних. Кількісні та якісні дані. Характеристика шкал вимірювання. Загальна характеристика методів статистичного аналізу, особливості їх використання. Узагальнення результатів статистичних досліджень. Оцінка вірогідності отриманих результатів. Поняття про нульову та альтернативну гіпотези. Перевірка гіпотез. Помилка I-го та II-го роду.

Типові помилки на етапах проведення досліджень. Випадкова та систематична помилка. Бази даних для аналізу статистичного матеріалу, аспекти роботи з даними. Програмне забезпечення статистичних досліджень.

Тема 6. Відносні величини (статистичні коефіцієнти). Графічні методи аналізу.

Ряди динаміки та їх аналіз.

Поняття про статистичні показники, їх види, форма представлення. Абсолютні дані, відносні величини, їх практичне значення. Види відносних величин, методика їх розрахунку та методичні основи застосування для аналізу даних.

Поняття та види структури медико-біологічних даних, структурні зміни, особливості їх аналізу. Графічні методи аналізу даних. Види діаграм, правила їх побудови.

Основні правила побудови та аналізу динамічних рядів при вивченні динаміки медико-біологічних явищ. Рівні ряду. Види рядів динаміки: прості та складні, інтервальні та моментні. Основні показники аналізу динамічних рядів: абсолютний приріст, темп росту/зниження, темп приросту.

Основні прийоми обробки динамічного ряду з метою визначення тренду. Методи вирівнювання динамічних рядів: найменших квадратів; змінної середньої, усереднення по лівій і правій стороні; збільшення інтервалів.

Вивчення та вимірювання сезонних коливань в рядах динаміки. Співставність динамічних рядів. Інтерполяція та екстраполяція в рядах динаміки. Прогнозування на основі екстраполяції рядів динаміки.

Тема 7. Характеристика та аналіз статистичної сукупності. Середні величини та показники варіації.

Середні величини в клінічних та епідеміологічних дослідженнях, їх практичне значення. Елементи та характеристики варіаційних рядів. Середні величини: їх види, методи розрахунку, особливості використання.

Поняття варіації, її значення. Мінливість параметрів сукупності, методи оцінки. Абсолютні показники варіації (амплітуда, середнє квадратичне відхилення) та відносні показники варіації (коефіцієнти варіації та детермінації), їх оцінка.

Міри варіації, поняття про закони розподілу, їх види, характеристики. Оцінка нормальності розподілу, «вистрибуючі» варіанти. Правило «трьох сігм», його практичне використання.

Тема 8. Метод стандартизації. Параметричні методи оцінки та аналізу статистичних гіпотез.

Проблеми співставлення статистичних показників в неоднорідних сукупностях. Види методів стандартизації: прямий, опосередкований, зворотній. Характеристика етапів методу стандартизації.

Формулювання нульової гіпотези. Вибір та розрахунок стандарту. Розрахунок очікуваних чисел. Розрахунок стандартизованих показників. Перевірка нульової гіпотези, оцінка результатів. Практичне значення методу стандартизації.

Вибіркове спостереження як джерело статистичної інформації. Нульова та альтернативна гіпотези. Похибки першого та другого роду. Рівень значимості статистичних критеріїв. Середня похибка середньої та відносної величини, довірчий інтервал.

Оцінка вірогідності різниці: t - критерій Ст'юдента, методика розрахунку, його оцінка, типові помилки використання. Парні та множинні порівняння. Критерій Н'юмена-Кейлса, критерій Т'юкі.

Тема 9. Епідеміологічні дослідження в охороні здоров'я, їх характеристика та аналіз. Чинники ризику.

Цілі та завдання епідеміології. Історія епідеміології. Сучасне поняття про епідеміологію. Класифікація епідеміологічних досліджень. Порівняльна характеристика різних видів дослідження, оцінка ступеню доказовості їх результатів. Ретроспективні та проспективні дослідження.

Емпіричні дослідження. Описова епідеміологія: опис окремого випадку та серії випадків. Аналітичні епідеміологічні дослідження. Когортні дослідження та дослідження випадок-контроль. Скринінг та вимоги до скринінгових тестів. Чутливість та специфічність скринінгового тесту.

Чинники (фактори) ризику. Показники ризику: абсолютний, відносний та додатковий популяційний ризик. Шанси. Показник відношення шансів.

Тема 10. Клінічна епідеміологія. Сучасні принципи та правила проведення клінічних досліджень.

Визначення поняття клінічна епідеміологія. Основні етапи її розвитку. Основні принципи та положення клінічної епідеміології. Мета клініко-епідеміологічних досліджень та якість організації їх проведення.

Дизайн клінічних досліджень. Типи дизайнів. Етика проведення дослідження. Критерії включення та виключення з дослідження. Види контролю. Сліпота дослідження. Роль фахівця-біостатистика в організації і проведенні дослідження. Протокол клінічних досліджень.

Контрольовані клінічні випробування. Рандомізація та стратифікація. Рандомізоване контрольоване клінічне дослідження – золотий стандарт досліджень. Узагальнення результатів клінічних досліджень. Аналітичні огляди. Поняття про мета-дані. Систематичні огляди та мета-аналіз. Кокранівське співробітництво: історія створення та діяльність.

Тема 11. Вимоги до наукових публікацій та друкованих результатів дисертаційних досліджень

Структура наукової роботи (мета, обсяг та методи, результати власних досліджень, висновки). Особливості оформлення наукових робіт (представлення даних в таблицях, графічних зображеннях). Правила оформлення посилань на джерела інформації, списку літератури.

Тема 12. Непараметричні методи оцінки та аналізу статистичних гіпотез.

Обґрунтування випадків використання непараметричних методів оцінки, їх значення. Види порівнюваних сукупностей, їх характеристика. Аналіз та оцінка результатів у пов'язаних сукупностях, критерій знаків, критерій Вілкоксона.

Перевірка статистичної гіпотези для незалежних вибірок, критерій Колмогорова-Смірнова. Аналіз якісних ознак. Таблиці спряженості. Критерій Хі-квадрат, його оцінка та практичне застосування. Точний критерій Фішера. Особливості використання інших непараметричних критеріїв: Манна-Уїтні, Крускала-Уолліса.

Тема 13. Аналіз взаємозв'язку між досліджуваними параметрами статистичних сукупностей. Підсумковий контроль

Вивчення зв'язку між кількісними перемінними. Поняття про функціональний та кореляційний зв'язок. Сила та напрям зв'язку. Види коефіцієнтів кореляції. Коефіцієнт лінійної кореляції Пірсона, його оцінка, характеристика.

Непараметричні методи оцінки зв'язку – ранговий коефіцієнт кореляції Спірмена. Парні та множинні коефіцієнти кореляції. Регресійний аналіз, коефіцієнт регресії, рівняння регресії. Використання регресійного аналізу для прогнозування.

Тема 14. Планування та організація проведення статистичних досліджень.

Теорія та поняття статистичного спостереження, етапи його проведення. Методологічні основи, форми та способи статистичного спостереження та збору даних. Точність спостережень. Використання різних шкал вимірювання: абсолютна, порядкова,

інтервальна, відношень.

Джерела статистичної інформації. Види статистичних даних, статистична звітність. Маркетингові та соціологічні опитування, види запитань при анкетуванні, проблеми організації опитувань в охороні здоров'я. Види вибіркового досліджень. Вимоги до формування вибіркової сукупності. Поняття рандомізації та стратифікації. Дизайн клінічних досліджень.

Групування статистичних даних, методи, значення. Види групувань, принципи побудови статистичних групувань та класифікацій. Співставність статистичних групувань. Поняття про багатомірні класифікації. Статистичні таблиці, їх характеристика, види, правила побудови. Методичні основи читання та аналізу таблиць. Поняття про нечислові дані, якісні ознаки.

Тема 15. Скринінг: оцінка точності скринінгових тестів. Чинники ризику: методика розрахунку та оцінки ризиків.

Скринінг: загальна схема та мета проведення. Скринінгові тести. Оцінка чутливості та специфічності скринінгових тестів.

Поняття про чинники ризику. Практичне використання методики оцінки ризиків в епідеміологічних дослідженнях. Когортні дослідження та дослідження «випадок-контроль». Показники ризику, методика їх розрахунку та аналізу. Абсолютний, додатковий ризик. Відносний ризик, додатковий популяційний ризик. Відношення шансів.

Тема 16. Модульний контроль:основи біостатистики.

1. Теорія та поняття статистичного спостереження, етапи його проведення.
2. Дизайн клінічних та епідеміологічних досліджень.
3. Джерела статистичної інформації.
4. Групування статистичних даних.
5. Статистичні таблиці, їх характеристика, види, правила побудови.
6. Вибіркове спостереження як джерело статистичної інформації.
7. Види статистичного спостереження за часом та повнотою обліку.
8. Методи збирання статистичного матеріалу.
9. Абсолютні дані. Види відносних величин.
10. Графічні методи аналізу даних. Види діаграм, правила їх побудови.
11. Середні величини в клінічних та епідеміологічних дослідженнях, їх види, практичне значення, методи розрахунку.
12. Поняття варіації, її значення. Мінливість параметрів сукупності, методи оцінки.
13. Оцінка вірогідності результатів дослідження. Параметричний критерій оцінки вірогідності Ст'юдента.
14. Обґрунтування випадків використання непараметричних методів оцінки вірогідності. Поняття про пов'язані та незалежні сукупності.
15. Функціональний та кореляційний зв'язок. Види коефіцієнтів кореляції.
16. Регресійний аналіз, коефіцієнт регресії, рівняння регресії.
17. Методи стандартизації, етапи прямого методу стандартизації.
18. Основні правила побудови та аналізу динамічних рядів. Методи вирівнювання динамічних рядів, поняття про екстраполяцію та інтерполяцію.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я

Тема 17. Громадське здоров'я, функції та послуги.

Громадське здоров'я як наука та предмет викладання. Основні терміни та визначення, історія створення системи громадського здоров'я. Основні оперативні функції громадського здоров'я. Основні послуги громадського здоров'я. Сучасний розвиток системи громадського здоров'я в Україні і світі. Інфраструктура громадського здоров'я.

Тема 18.Сучасні умови щодо поширення системи громадського здоров'я в Україні .

Проблеми які потребують розв'язання. Створення сприятливих умов для зміцнення та збереження здоров'я людей. Система громадського здоров'я, як основа профілактичної медицини. Функції у сфері громадського здоров'я.

Тема 19. Здоров'я населення: основні детермінанти.

Цільові підходи до визначення поняття «здоров'я»: загальнофілософський, індивідуальний теоретичний, індивідуальний практичний, популяційний. Здоров'я населення як умовне статистичне поняття. Методи вивчення здоров'я. Показники здоров'я населення: демографічні (народжуваність, смертність, середня очікувана тривалість життя); фізичного розвитку; захворюваності; інвалідності. Провідні групи чинників, що впливають на здоров'я населення: рівень і спосіб життя людей, стан навколишнього середовища, біологічні чинники, доступність і якість медичної допомоги. Особливості здоров'я різних статевікових, професійних груп населення. Стратегії громадського здоров'я щодо збереження здоров'я.

Тема 20. Медико-соціальні проблеми демографічних процесів.

Демографія як наука. Джерела інформації. Динаміка чисельності та складу населення в різних регіонах світу, країнах і в Україні. Статевий та віковий склад населення. Природний рух населення. Народжуваність, показники та чинники, що впливають на народжуваність. Сучасні тенденції та регіональні особливості народжуваності в Україні та світі. Загальна смертність, її провідні причини в різних регіонах, окремих країнах і в Україні, статевікові та територіальні особливості. Смертність немовлят (малюкова смертність). Значення показника для оцінки стану здоров'я населення, рівня соціально-економічного благополуччя та розвитку суспільства. Провідні причини смертності немовлят. Середня очікувана тривалість життя, визначення поняття.

Тема 21. Захворюваність населення як медико-соціальна проблема.

Поняття про захворюваність, мета її вивчення, особливості в Україні та світі. Медико-соціальне значення захворюваності як провідної причини тимчасової та стійкої втрати працездатності, смертності. Вплив захворюваності на потреби населення в забезпеченні медичною допомогою, на здоров'я майбутніх поколінь. Економічні витрати, пов'язані з захворюваністю, в т.ч. з захворюваністю на соціально значущі та небезпечні хвороби. Методи вивчення захворюваності, можливості застосування окремих методів, їх переваги та недоліки. Чинники, що впливають на повноту даних про захворюваність в залежності від методів її вивчення. Міжнародна статистична класифікація хвороб, травм і причин смерті, принципи її побудови та значення. Види захворюваності, які вивчаються в Україні. Відмінності в показниках захворюваності міського та сільського населення, різних вікових і статевих груп. Інвалідність, як показник здоров'я населення, її медико-соціальне значення.

Тема 22. Профілактика та міжсекторальне співробітництво в системі громадського здоров'я.

Профілактика в системі громадського здоров'я: популяційна, групова, індивідуальна. Первинна, вторинна та третинна профілактика. Промоція здоров'я, як профілактичний напрямок діяльності системи охорони здоров'я. Міжнародні програми щодо забезпечення профілактичної діяльності системи охорони здоров'я. Цільові профілактичні програми боротьби з найбільш соціально значущими захворюваннями: ішемічна хвороба серця, гіпертонічна хвороба, цукровий діабет, туберкульоз, злоякісні новоутворення. Роль міжсекторального співробітництва в підвищенні ефективності та дієвості профілактичних заходів.

Тема 23. Амбулаторна психіатрична допомога.

Закон України "Про психіатричну допомогу", профілактику, діагностику психічних розладів, лікування, нагляд, догляд, медико-соціальну реабілітацію осіб, які страждають психічними розладами, в амбулаторних умовах. Стаціонарна психіатрична допомога. Психіатрична допомога дітям.

Тема 24. Конфлікт-менеджмент у медицині.

Сучасний стан та розвиток конфліктології як науки. Соціально-психологічний конфлікт, профілактика, уникнення та вирішення різних видів конфліктів.

Тема 25. Основи доказової медицини

Теорія і практика доказової медицини, основи принципи доказової медицини. Поняття про клінічну епідеміологію. Класифікація епідеміологічних досліджень. Доказова медицина та якість проведення клінічних досліджень. Біостатистика як основна складова системи доказової медицини. Основні етапи розвитку біостатистики.

Тема 26. Види профілактики, в т.ч. психічного здоров'я.

Проблеми психічного здоров'я. Економічні витрати національного бюджету на психічне здоров'я в Україні. Громадське психічне здоров'я. Фактори ризику, що впливають на поширеність проблем психічного здоров'я.

Тема 27. Епіднагляд та оцінка стану здоров'я і благополуччя населення.

Система епіднагляду за хворобами. Моніторинг захворюваності і поширеності хвороб. Реєстри інфекційних і неінфекційних захворювань. Моніторинг захворювань та показників здоров'я матерів і дітей, психічного здоров'я, соціального здоров'я. Реєстри екологічно обумовлених захворювань, професійно обумовлених захворювань. Епіднагляд за травмами. Діагностування здоров'я місцевих громад, виявлення прогалін, нерівностей в здоров'ї, потреб для планування дій.

Тема 28. Методика вивчення та оцінка основних демографічних показників природного руху населення. Аналіз демографічної ситуації.

Документи, які використовуються для вивчення природного руху населення. Порядок реєстрації народжень в Україні. Сутність понять «живонародження», «мертвонародження», «смерть плода». Методика визначення та оцінка загального та спеціального показників народжуваності. Загальна смертність. Порядок реєстрації випадків смерті в Україні. Методика вивчення смертності, визначення загального та спеціальних показників, їх значення та оцінка. Структура причин смертності. Природний приріст населення. Зміни чисельності населення. Механічний та природний рух населення. Депопуляція. Аналіз регіональних особливостей та динаміки демографічних показників. Оцінка демографічної ситуації.

Тема 29. Методика вивчення та оцінка показників малюкової смертності.

Порядок реєстрації смертності немовлят (малюкової). Методика визначення показників загальної, неонатальної, ранньої неонатальної, пізньої неонатальної, постнеонатальної смертності немовлят. Оцінка співвідношення показників смертності немовлят та неонатальної смертності. Перинатальна смертність. Провідні причини малюкової смертності в різні вікові періоди першого року життя. Основні групи чинників, що впливають на формування рівнів малюкової смертності (біологічні, екологічні, медико-організаційні, спосіб життя).

Тема 30. Методика вивчення та оцінка чинників, що впливають на здоров'я населення.

Класифікація чинників ризику, які впливають на здоров'я. Методичні підходи до вивчення чинників, які визначають рівні здоров'я населення та його окремих контингентів. Особливості вивчення впливу чинників: соціально-економічних, соціально-біологічних, екологічних і природно-кліматичних, медико-організаційних. Застосування методів біостатистики (похідні та середні величини, метод стандартизації, кореляційно-регресійний аналіз, параметрична та непараметрична оцінка вірогідності результатів досліджень, бальна, рейтингова оцінка).

Тема 31. Методика вивчення та оцінка показників загальної захворюваності.

Вивчення захворюваності за даними звертань по медичну допомогу. Методика визначення показників первинної захворюваності та поширеності захворювань, їх оцінка. Динаміка показників загальної та первинної захворюваності, регіональні особливості.

Тема 32. Методика вивчення та оцінка показників захворюваності на найважливіші соціально значущі захворювання.

Хвороби системи кровообігу, онкологічні, нервово-психічні захворювання, цукровий діабет, туберкульоз, ВІЛ-інфекція/СНІД, травматизм, алкоголізм, наркоманії та токсикоманії як медико-соціальні проблеми. Провідні чинники, що впливають на поширеність захворювань. Динаміка основних показників. Травматизм, як медико-соціальна проблема,

види травматизму, облік випадків, динаміка показників, вікові та статеві особливості в регіонах світу і в Україні.

Тема 33. Організація медичної експертизи тимчасової втрати працездатності.

Завдання лікуючих лікарів при проведенні експертизи тимчасової втрати працездатності. Лікарсько-консультативна комісія (ЛКК): функції, склад, організація роботи. Зміст, призначення та порядок заповнення облікових документів, які використовуються при проведенні експертизи тимчасової непрацездатності. Значення листка непрацездатності як облікового, юридичного та фінансового документу. Визначення тактики різних посадових осіб лікувально-профілактичних закладів стосовно конкретних видів і випадків тимчасової непрацездатності. Оформлення листків непрацездатності при окремих видах і випадках тимчасової непрацездатності. Визначення переліку хвороб, організація постійного моніторингу. Набір показників (DALE, HALE), що характеризують глобальний тягар хвороб: методика розрахунку та оцінка. Значення результатів дослідження тягаря хвороб для системи громадського здоров'я. Поліпшення здоров'я найменш соціально захищених верств населення. Заходи щодо зменшення захворюваності та смертності від найбільш поширених захворювань в Україні та Європі.

Тема 34. Організація медичної експертизи стійкої втрати працездатності.

Медико-соціальні експертні комісії (МСЕК), їх види (за адміністративно-територіальною ознакою, за профілями). Функції МСЕК. Зміст, призначення та порядок заповнення основних документів стійкої втрати працездатності, які використовуються при експертизі. Визначення та оцінка тактики МСЕК стосовно встановлення причини та груп інвалідності при окремих її видах. Медико-соціальні аспекти інвалідності. Методика розрахунку та аналіз показників інвалідності. Інвалідність як показник здоров'я населення. Порушення функцій організму, що призводять до інвалідності. Групи інвалідності. Причини інвалідності. Класи хвороб, що зумовлюють основні причини інвалідизації населення. Показники інвалідності: загальна інвалідність (контингенти інвалідів), первинна інвалідність (інвалідизація). Структура причин загальної та первинної інвалідності. Травматизм, як причина інвалідності дитячого та дорослого населення. Інвалідність серед дитячого та дорослого населення. Регіональні особливості та динаміка показників інвалідності.

Тема 35. Комплексна оцінка здоров'я населення.

Показники здоров'я населення. Основні джерела інформації при вивченні здоров'я населення. Критерії та групи здоров'я. Комплексна оцінка індивідуального здоров'я. Оцінка якості життя. Комплексна оцінка здоров'я населення. Інтегральні показники комплексної оцінки здоров'я населення: коефіцієнт життєстійкості населення; індекс людського розвитку. Показники системи оцінки здоров'я населення BOOЗ (Summary Measures of Population Health): показник очікуваної тривалості життя, відкоригований на інвалідність – DALE (disability-adjustedlifeexpectancy); показник очікуваної тривалості життя, відкоригований на здоров'я – HALE (health-adjustedlifeexpectancy).

Тема 36. Методологія аналізу причин соціальної нерівності щодо здоров'я та його охорони.

Перешкоди на шляху забезпечення необхідних умов для підтримки індивідуального здоров'я. Соціальна нерівність як причина незадовільного доступу до медичної допомоги та соціальної підтримки. Аналіз причин соціальної нерівності щодо здоров'я та його охорони. Шляхи поліпшення стану здоров'я усіх прошарків населення.

Тема 38. Промоція здоров'я. Види, форми та методи.

Методи та засоби медико-гігієнічного навчання та виховання населення, їх особливості в різних закладах охорони здоров'я. Визначення понять «промоція здоров'я», «здоровий спосіб життя», «профілактика». Види профілактики. Значення формування здорового способу життя для збереження та зміцнення здоров'я населення. Провідні чинники способу життя, які впливають на стан здоров'я населення. Напрями формування здорового способу життя. Розробка анкет для вивчення чинників, що впливають на стан здоров'я населення. Складання плану лекцій.

Тема 39. Комунікація та соціальна мобілізація в інтересах здоров'я. Прес-релізи та зв'язок із засобами масової інформації.

Значення комунікації в питаннях збереження і зміцнення здоров'я. Форми комунікацій. Комунікаційні канали. Значення зв'язків із громадськістю та засобами масової інформації. Проблеми та можливі помилки. Прес-реліз в громадському здоров'ї – важлива форма донесення медичної інформації до широкого загалу: правила складання та використання.

Тема 40. Захист курсової роботи.

Студент відповідає на запитання викладача на заздалегідь отриману та опрацьовану ним тему курсової роботи й робить відповідні висновки.

Тема 41. Підсумковий модульний контроль.

1. Цільові підходи до визначення поняття «здоров'я». Показники здоров'я населення. Тягар хвороб.
2. Провідні групи чинників, що впливають на здоров'я населення, їх класифікація. Епіднадгляд та оцінка стану здоров'я і благополуччя населення.
3. Предмет і зміст демографії, значення демографічних даних для практики охорони здоров'я. Джерела інформації, основні показники.
4. Народжуваність, показники в Україні. Чинники, що впливають на рівень народжуваності.
5. Смертність. Методика обчислення загального та спеціальних показників. Особливості та причини смертності в різних групах населення. Смертність немовлят. Провідні причини, чинники, які впливають на її формування. Медико-соціальні аспекти зниження смертності немовлят.
6. Середня очікувана тривалість життя (СОТЖ), взаємозв'язок з індексом розвитку людського потенціалу (ІРЛП). Тенденції динаміки СОТЖ у різних регіонах світу, окремих країнах і в Україні. Врахування впливу «тягаря хвороб» на СОТЖ.
7. Захворюваність, її медико-соціальне значення. Методи вивчення, їх переваги та можливості. Міжнародна статистична класифікація хвороб, травм і причин смерті, принципи її побудови та значення.
8. Загальна захворюваність, джерела вивчення. Показники загальної захворюваності, особливості серед міського та сільського населення.
9. Інфекційна захворюваність: доцільність спеціального обліку, основні показники.
10. Захворюваність на найважливіші соціально значущі захворювання: перелік нозологічних форм, основні показники.
11. Госпіталізована захворюваність: поняття, основні показники.
12. Захворюваність з тимчасовою втратою працездатності, основні показники.
13. Поняття про типи патології населення. Їх характеристика. Провідні неінфекційні захворювання: хвороби системи кровообігу, злоякісні новоутворення, діабет, хронічні обструктивні хвороби легень, їх медико-соціальне значення.
14. Провідні чинники ризику неінфекційних захворювань: вживання тютюну, алкоголю, низька фізична активність, нераціональне харчування, метаболічні чинники ризику.
15. Туберкульоз як медико-соціальна проблема.
16. ВІЛ-інфекція/СНІД як медико-соціальна проблема.
17. Травматизм, медико-соціальне значення.
18. Фізичний розвиток. Критерії для вивчення біологічного та морфо-функціонального розвитку. Сучасні тенденції показників фізичного розвитку.
19. Інвалідність: основні причини інвалідності, групи інвалідності, чинники, що на неї впливають. Визначення та оцінка показників інвалідності.
20. Міжнародне здоров'я. Біотероризм.
21. Нерівність в здоров'ї населення та його охороні. Виявлення та скорочення.
22. Екологічне громадське здоров'я. Забезпечення захисту здоров'я населення, у т.ч. безпеки довкілля, праці, харчових продуктів.
23. Профілактика та міжсекторальне співробітництво в системі громадського здоров'я. Види профілактики. Профілактичні програми в охороні здоров'я. Скринінг.
24. Промоція здоров'я. Інформаційно-роз'яснювальна діяльність (адвокація) як складова частина медичної профілактики.

25. Комунікація та соціальна мобілізація в інтересах здоров'я.
26. Завдання та зміст роботи центрів громадського здоров'я, їх структурних підрозділів з профілактики та формування здорового способу життя, взаємодія з іншими закладами охорони здоров'я.
27. Морально-етичні аспекти втручань в охороні здоров'я.
28. Інформатизація громадського здоров'я. Медичні інформаційні системи.
29. Забезпечення стратегічного керівництва в інтересах здоров'я і благополуччя.
30. Поняття про ризик в епідеміологічних дослідженнях. Основні фактори ризику, що впливають на здоров'я.
31. Показники ризику, показник відношення шансів, методика розрахунку та оцінки.
32. Основні принципи та положення клінічної епідеміології. Ієрархія доказовості клінічних досліджень.
33. Поняття про нульову гіпотезу. Перевірка статистичної гіпотези. Похибки першого та другого роду.
34. Скринінг. Основні характеристики скринінгових тестів. Специфічність та чутливість скринінгового тесту.
35. Емпіричні та експериментальні епідеміологічні дослідження. «Золотий стандарт» досліджень.
36. Доказова медицина. Історія, основні положення, принципи, області застосування.
37. Типи даних. Поняття про шкали вимірювання.
38. Поняття про систематичні огляди та мета-аналіз.
39. Предмет і завдання медичної статистики. Організація служби медичної статистики в Україні. Електронний документообіг.
40. Завдання інформаційно-аналітичного відділу закладу охорони здоров'я. Поняття про облікову та звітну документацію.
41. Основи підготовки наукової публікації.

Тема 42. Забезпечення стратегічного керівництва в інтересах здоров'я і благополуччя.

Стратегічне керівництво: визначення, ключові положення. Типи стратегічного керівництва в інтересах здоров'я. Вектори розвитку. Загальнодержавний підхід. Принцип участі всього суспільства. Набір інструментів здійснення політики. Політична участь і лідерство. Стратегічне планування послуг громадського здоров'я, планування політики і моніторинг її здійснення.

Тема 43. Екологічне громадське здоров'я. Забезпечення захисту здоров'я населення, у т.ч. безпеки довкілля, праці, харчових продуктів тощо.

Екологічне громадське здоров'я. Складові життєвого середовища людей: природне середовище (довкілля), соціальне середовище (соціум) та техногенне середовище (побутове та виробниче). Основні джерела загроз для здоров'я індивідуума чи спільноти. Захист життєвого середовища людей. Створення «зони комфорту» для повноцінного життя. Значення міжсекторальної співпраці та міжнародного співробітництва для захисту життєвого середовища людей.

Тема 44. Надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я. Біотероризм. Глобальні загрози міжнародному здоров'ю в XXI столітті.

Надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я: наслідки зміни клімату, епідемії, масові враження хімічними речовинами, радіаційні катастрофи. Міжнародна безпека у сфері громадського здоров'я. Роль ВООЗ в організації сповіщення та швидкого реагування в надзвичайних ситуаціях. Концепція міжнародного здоров'я, актуальні проблеми міжнародного здоров'я на прикладі Європейського регіону. Біотероризм - глобальна загроза міжнародному здоров'ю. Біологічна зброя. Стратегія системи громадського здоров'я щодо скорочення ризиків використання біологічної зброї та негативних наслідків.

Тема 45. Стреси і конфлікти. Механізми захисту людей від дій стресу.

Стреси і конфлікти як причина неінфекційних захворювань. Психогігієна як основа профілактики.

Тема 46. Морально-етичні та правові аспекти втручання в охороні здоров'я.

Розвиток репродуктивної медицини. Штучне запліднення, сурогатне материнство, донатія гамет: морально-етичні аспекти. Роль репродуктивної медицини у вирішенні проблеми низької народжуваності. Морально-етичні та правові аспекти трансплантації.

Тема 47. Скринінгові програми раннього виявлення хвороб та чинників ризику.

Скринінг як профілактична технологія. Скринінгові програми раннього виявлення хвороб та чинників ризику, їх використання.

Тема 48. Інформатизація громадського здоров'я. Медичні інформаційні системи в світі та в Україні.

Інформаційні технології в світовій системі охорони здоров'я. Медичні інформаційні системи: збереження інформації, швидкий доступ до інформації, взаємообмін інформацією, проведення статистичного аналізу зведених даних, скорочення часу роботи персоналу та зменшення кількості помилок. Термінологічні стандарти та рубрифікатори. Комплексна автоматизація медичних закладів. Електронний документообіг. Електронна карта пацієнта.

Тема 49. Візуалізація й ефективне представлення даних про здоров'я. Поширення і використання результатів.

Ефективне представлення даних про здоров'я. Традиційні форми представлення даних у вигляді діаграм та таблиць. Візуалізація даних за допомогою сучасних технологій: інфографіка, анімація, інтеракція. Форми представлення: плакати, листівки, буклети, презентації, фільми.

Тема 50. Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок.

Тема 51. Виконання СРС

Виконання самостійної роботи передбачає виконання студентами презентацій на задану тему.

Тема 52. Психічне здоров'я індивіда як складова досконалого здоров'я

Психічне здоров'я. Стан психічного здоров'я населення. Зв'язок соматичних захворювань з нервовими хворобами. Фізичне здоров'я і психічний стан. Довготривале перенапруження.

Тема 53. Основна обліково-статистична медична документація закладів охорони психічного здоров'я.

Контрольна карта диспансерного нагляду за хворим на розлади психіки та особою, яка має розлади психіки внаслідок вживання психоактивних речовин ф. 030-1/о. Статистичний талон на хворого, який знятий з диспансерного нагляду психо-неврологічного/наркологічного закладу ф. 030-2/о. Статистична карта хворого, який вибув із психіатричного (наркологічного) стаціонару ф. 066-1/о. Акт стаціонарної, амбулаторної, заочної, посмертної судово-психіатричної експертизи ф. 100/о. Акт психіатричного огляду засудженого ф.101/о. Акт психіатричного огляду особи, яка перебувала на примусовому лікуванні ф.104/о. Журнал реєстрації стаціонарної і амбулаторної судово-психіатричної експертизи ф.105/о. Протокол обов'язкових попереднього та періодичного психіатричних оглядів ф.122-1/о. Медична довідка про проходження обов'язкових попереднього та періодичного психіатричних оглядів ф.122-2/о. Журнал реєстрації виданих (отриманих) бланків медичних довідок про проходження обов'язкових попереднього та періодичного психіатричних оглядів ф.122-3/о. Протокол медичного огляду для встановлення факту вживання психоактивної речовини та стану сп'яніння ф.129/о. Журнал реєстрації медичних оглядів для встановлення факту вживання психоактивної речовини та стану сп'яніння ф.129-1/о. Сертифікат про проходження наркологічного огляду ф.140/о. Журнал реєстрації виданих (отриманих) бланків сертифікатів про проходження - наркологічного огляду ф.140-1/о. Медична карта профілактичного наркологічного огляду ф.145/о. Посвідчення про проходження навчання сучасним методам проведення профілактичних наркологічних оглядів ф.146/о.

Тема 54. Концепція розвитку охорони психічного здоров'я

Проблема, яка потребує розв'язання. Мета і строки реалізації Концепції. Шляхи і способи розв'язання проблеми. Очікувані результати. Оцінка фінансових, матеріально-технічних, трудових ресурсів.

Тема 55. Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка в умовах пандемії COVID-19

Стресори, які притаманні спалаху COVID-19, що уражають населення. Вплив епідемій та обмежувальних заходів на психічне здоров'я та психосоціальне благополуччя населення. Підвищення спроможності медичних працівників розпізнавати психосоціальні потреби населення та надавати відповідну допомогу і підтримку під час криз та надзвичайних ситуацій. Типові фактори стресу на робочому місці, які не пов'язані із COVID-19, а також ті, що пов'язані із COVID-19. Механізми роботи закладу щодо психічного здоров'я і психосоціальної підтримки населення та медичних працівників під час підготовки до надзвичайних ситуацій, зокрема пандемії COVID-19, реагування та відновлення.

Тема 56. Надання послуг з психічного здоров'я для населення України

Нормативна база, яка визначатиме візію допомоги в громадах та строки її реалізації. Реформа системи охорони психічного здоров'я. Механізми фінансування, які усувають неефективність чинного фінансування сфери психічного здоров'я. Спільне планування та надання послуг з охорони психічного здоров'я у громадах. Можливість співпрацювати у напрямку стратегічного придбання послуг з охорони психічного здоров'я, які відповідають потребам їхнього населення.

Тема 57. Системи охорони здоров'я.

Визначення поняття «система охорона здоров'я». Цілі, цінності, функції, принципи, умови успішного функціонування систем охорони здоров'я. Типи систем охорони здоров'я, їх характеристики, переваги та недоліки. Історичні етапи розвитку систем охорони здоров'я. Фінансування та кадрове забезпечення систем охорони здоров'я.

Тема 58. Реформування охорони здоров'я в Україні.

Реформування охорони здоров'я: визначення терміну, рушійні сили. Напрями та умови успішного реформування медичної сфери. Модель системи охорони здоров'я України: основні характеристики та проблеми. Стратегічні документи, що визначають шляхи реформування вітчизняної системи охорони здоров'я, етапи, заходи. Реформування надання послуг, фінансування, управління, підготовки кадрів в національній системі охорони здоров'я.

Тема 59. Аналіз діяльності служби екстреної (швидкої) медичної допомоги.

Екстрена медична допомога: система, принципи, завдання. Реформування служби екстреної медичної допомоги. Етапність та маршрутизація екстреної медичної допомоги. Показники діяльності служби. Значення служби екстреної медичної допомоги (ЕМД), її заклади. Центри екстреної медичної допомоги та медицини катастроф. Лікарня швидкої медичної допомоги. Структура, штати, завдання та основні функції. Завдання станції (відділення) швидкої медичної допомоги (ШМД) та її функції. Пункти невідкладної медичної допомоги. Організація ЕМД у сільській місцевості. Взаємодія служби ЕМД з різними медичними закладами. Облікові документи станцій ШМД, визначення та аналіз показників їх діяльності.

Тема 60. Охорона психічного здоров'я.

Психічне здоров'я, визначення поняття. Обізнаність щодо психічного здоров'я у суспільстві та подолання стигматизації. Основні причини порушень психічного здоров'я. Показники захворюваності, інвалідності та смертності внаслідок психічних розладів. Організація охорони психічного здоров'я на рівні первинної медичної допомоги, профілактичні та реабілітаційні заходи. Адміністрування, міжвідомча координація та міжсекторальна співпраця у сфері охорони психічного здоров'я.

Тема 61. Організація медичної психіатричної експертизи втрати працездатності.

Завдання лікуючих лікарів при проведенні експертизи тимчасової втрати працездатності. Лікарсько-консультативна комісія (ЛКК): функції, склад, організація роботи.

Зміст, призначення та порядок заповнення облікових документів, які використовуються при проведенні експертизи тимчасової непрацездатності. Значення листка непрацездатності як облікового, юридичного та фінансового документу. Визначення тактики різних посадових осіб лікувально-профілактичних закладів стосовно конкретних видів і випадків тимчасової непрацездатності. Оформлення листків непрацездатності при окремих видах і випадках тимчасової непрацездатності. Організація експертизи стійкої втрати працездатності. Медико-соціальні експертні комісії (МСЕК), їх види (за адміністративно-територіальною ознакою, за профілями). Функції МСЕК. Зміст, призначення та порядок заповнення основних документів стійкої втрати працездатності, які використовуються при експертизі. Визначення та оцінка тактики МСЕК стосовно встановлення причини та груп інвалідності при окремих її видах.

Тема 62. Організація медико-соціального забезпечення населення літнього віку. Паліативна та хоспісна допомога.

Особливості медико-соціального забезпечення населення літнього віку. Організація паліативної та хоспісної допомоги міському, сільському населенню. Місце та роль сімейного лікаря. Складові паліативної допомоги.

Тема 63. Організація надання амбулаторної психіатричної допомоги.

Амбулаторна психіатрична допомога. Психоневрологічний диспансер, його структура, види спостереження за пацієнтами. Установи позалікарняної допомоги психічно хворим (денні стаціонари, нічні стаціонари, лікувально-трудова майстерні, гуртожитки для психічно хворих).

Тема 64. Особливості надання психіатричної допомоги дітям.

Види надання психіатричної допомоги дітям. Екстрена психіатрична допомога дітям. Підстави та порядок надання стаціонарної психіатричної допомоги дітям. Форми та порядок здійснення госпіталізації дітей, які страждають на психічні та поведінкові розлади. Виписка дитини з психіатричного закладу.

Тема 65. Організація надання стаціонарної психіатричної допомоги

Структура організації психіатричної допомоги. Організація психіатричної допомоги в Україні. Структура та завдання психіатричної лікарні. Показання та порядок госпіталізації хворих до психіатричного стаціонару. Як здійснюється госпіталізація психічнохворих. Протипоказання для госпіталізації в психіатричний стаціонар.

Тема 66. Підсумковий модульний контроль.

9. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назви тем	Кількість годин			
		Усього	У тому числі		
			Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
МОДУЛЬ 1.					
Змістовий модуль 1. Біостатистика					
1	Нормативно-правове забезпечення наукових досліджень	2	2	-	
2	Загальні питання організації наукових досліджень	2	2	-	
3	Поняття і роль біостатистики як основної складової системи доказової медицини. Інформаційне забезпечення епідеміологічних та клінічних досліджень. Роль офіційної статистики в аналізі здоров'я населення.	2	2		-
4	Науково-інформаційне забезпечення НДР (експериментальних епідеміологічних та клінічних досліджень)	2	2		-
5	Методологічні основи організації статистичних досліджень в системі охорони здоров'я. Роль офіційної статистики в аналізі здоров'я населення.	6	2	2	2
6	Відносні величини (статистичні коефіцієнти). Графічні	4		2	2

	методи аналізу. Ряди динаміки та їх аналіз.				
7	Характеристика та аналіз статистичних даних. Середні величини та показники варіації.	4		2	2
8	Метод стандартизації. Параметричні методи оцінки та аналізу статистичних гіпотез.	4		2	2
9	Епідеміологічні дослідження в охороні здоров'я, їх характеристика та аналіз. Фактори ризику.	4		2	2
10	Клінічна епідеміологія. Сучасні принципи та правила проведення клінічних досліджень. Критерії доказової медицини.	4		2	2
11	Вимоги до наукових публікацій та друкованих результатів дисертаційних досліджень	4		2	2
12	Непараметричні методи оцінки та аналізу статистичних гіпотез	4		2	2
13	Аналіз взаємозв'язку між досліджуваними параметрами статистичних сукупностей. Підсумковий контроль.	2		2	
14	Планування та організація проведення статистичних досліджень	2			2
15	Скринінг: оцінка точності скринінгових тестів. Чинники ризику: методика розрахунку та оцінки ризиків.	2			2
16	Модульний контроль	2		2	
	Усього годин		10	20	20
Кредитів ЄКТС за модуль 1,7					
Змістовий модуль 2. Громадське здоров'я					
17	Громадське здоров'я, функції та послуги.	2	2		
18	Сучасні умови щодо поширення системи громадського здоров'я в Україні	2	2		
19	Здоров'я населення: основні детермінанти	2	2		
20	Медико-соціальні проблеми демографічних процесів.	2	2		
21	Захворюваність населення як медико-соціальна проблема.	2	2		
22	Профілактика та міжсекторальне співробітництво в системі громадського здоров'я.	2	2		
23	Медична допомога в закладах охорони психічного здоров'я	2	2		
24	Конфлікт-менеджмент у медицині	2	2		
25	Основи доказової медицини	2	2		
26	Види профілактики, в т.ч. психічного здоров'я	2	2		
27	Епіднагляд та оцінка стану здоров'я і благополуччя населення.	2		2	
28	Методика вивчення та оцінка основних демографічних показників природного руху населення. Аналіз демографічної ситуації.	2		2	
29	Методика вивчення та оцінка показників малякової смертності.	2		2	
30	Методика вивчення та оцінка чинників, що впливають на здоров'я населення.	2		2	
31	Методика вивчення та оцінка показників загальної захворюваності.	2		2	
32	Методика вивчення та оцінка показників захворюваності на найважливіші соціально значущі захворювання.	2		2	
33	Організація медичної експертизи тимчасової втрати працездатності.	2		2	
34	Організація медичної експертизи стійкої втрати	2		2	

	працездатності.				
35	Комплексна оцінка здоров'я населення.	2		2	
36	Методологія аналізу причин соціальної нерівності щодо здоров'я та його охорони.	2		2	
37	Інформаційно-роз'яснювальна діяльність (адвокація) як складова частина медичної профілактики.	2		2	
38	Промоція здоров'я. Види, форми та методи.	2		2	
39	Комунікація та соціальна мобілізація в інтересах здоров'я. Прес-релізи та зв'язок із засобами масової інформації.	2		2	
40	Захист курсової роботи	2		2	
41	Підсумковий модульний контроль	2		2	
42	Забезпечення стратегічного керівництва в інтересах здоров'я і благополуччя.	2			2
43	Екологічне громадське здоров'я. Забезпечення захисту здоров'я населення, у т.ч. безпеки довкілля, праці, харчових продуктів тощо.	2			2
44	Надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я. Біотероризм.	2			2
45	Стреси і конфлікти. Механізми захисту людей від дій стресу.	2			2
46	Моральні-етичні та правові аспекти втручань в охороні здоров'я.	2			2
47	Скринінгові програми раннього виявлення хвороб та чинників ризику.	2			2
48	Інформатизація громадського здоров'я. Медичні інформаційні системи в світі та в Україні.	2			2
49	Візуалізація й ефективне представлення даних про здоров'я. Поширення і використання результатів.	2			2
50	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок.	2			2
51	Виконання СРС за обраною темою.	2			2
	Усього годин		20	30	20
	Всього годин за модуль	130	30	50	40
Кредитів ЄКТС за модуль 2,3					
Кредитів ЄКТС дисципліну 4					
МОДУЛЬ 2.					
Змістовний модуль 1. Організація охорони психічного здоров'я					
52	Психічне здоров'я індивіда, як складова досконалого здоров'я	4	2		2
53	Основна обліково-статистична медична документація закладів охорони психічного здоров'я.	2	2		
54	Концепція розвитку охорони психічного здоров'я в Україні.	4	2		2
55	Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка в умовах пандемії Covid-19	4	2		2
56	Надання послуг з психічного здоров'я для населення України.	2	2		
57	Системи охорони здоров'я.	2		2	
58	Реформування охорони здоров'я в Україні.	6		4	2
59	Аналіз діяльності служби екстреної (швидкої) психіатричної медичної допомоги.	4		4	
60	Охорона психічного здоров'я.	6		4	2
61	Організація медичної психіатричної експертизи втрати	6		4	2

	працездатності.				
62	Організація медико-соціального забезпечення населення літнього віку. Паліативна та хоспісна допомога.	6		4	2
63	Організація надання амбулаторної психіатричної допомоги.	4		2	2
64	Особливості надання психіатричної допомоги дітям.	4		2	2
65	Організація надання стаціонарної психіатричної допомоги.	4		2	2
66	Підсумковий модульний контроль	2		2	
	Усього годин за модуль			10	30
	Всього годин за дисципліну	180		40	80
Кредитів ЄКТС за модуль 2					

10. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№	Назва теми	К-сть годин
МОДУЛЬ 1.		
Змістовий модуль 1. Біостатистика		
1	Нормативно-правове забезпечення наукових досліджень	2
2	Загальні питання організації наукових досліджень	2
3	Поняття і роль біостатистики як основної складової системи доказової медицини. Інформаційне забезпечення епідеміологічних та клінічних досліджень. Роль офіційної статистики в аналізі здоров'я населення.	2
4	Науково-інформаційне забезпечення НДР (експериментальних епідеміологічних та клінічних досліджень)	2
5	Методологічні основи організації статистичних досліджень в системі охорони здоров'я. Роль офіційної статистики в аналізі здоров'я населення.	2
	Усього годин	10
Змістовний модуль 2. Громадське здоров'я		
6	Громадське здоров'я, функції та послуги.	2
7	Сучасні умови щодо поширення системи громадського здоров'я в Україні	2
8	Здоров'я населення: основні детермінанти	2
9	Медико-соціальні проблеми демографічних процесів.	2
10	Захворюваність населення як медико-соціальна проблема.	2
11	Профілактика та міжсекторальне співробітництво в системі громадського здоров'я.	2
12	Медична допомога в закладах охорони психічного здоров'я	2
13	Конфлікт-менеджмент у медицині	2
14	Основи доказової медицини	2
15	Види профілактики, в т.ч. психічного здоров'я	2
	Усього годин	20
	Усього годин за модуль	30
МОДУЛЬ 2.		
Змістовний модуль 1. Організація охорони психічного здоров'я		
1	Психічне здоров'я індивіда, як складова досконалого здоров'я	2
2	Основна обліково-статистична медична документація закладів охорони психічного здоров'я.	2
3	Концепція розвитку охорони психічного здоров'я в Україні.	2
4	Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка в умовах пандемії Covid-19	2
5	Надання послуг з психічного здоров'я для населення України.	2
	Усього годин за модуль	10
	Усього годин за дисципліну	40

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва теми	К-сть годин
МОДУЛЬ 1.		
Змістовий модуль 1. Біостатистика		
1	Методологічні основи організації статистичних досліджень в системі охорони здоров'я. Роль офіційної статистики в аналізі здоров'я населення	2
2	Відносні величини (статистичні коефіцієнти). Графічні методи аналізу. Ряди динаміки та їх аналіз.	2
3	Характеристика та аналіз статистичних даних. Середні величини та показники варіації.	2
4	Метод стандартизації. Параметричні методи оцінки та аналізу статистичних гіпотез.	2
5	Епідеміологічні дослідження в охороні здоров'я, їх характеристика та аналіз. Фактори ризику.	2
6	Клінічна епідеміологія. Сучасні принципи та правила проведення клінічних досліджень. Критерії доказової медицини.	2
7	Вимоги до наукових публікацій та друкованих результатів дисертаційних досліджень	2
8	Непараметричні методи оцінки та аналізу статистичних гіпотез	2
9	Аналіз взаємозв'язку між досліджуваними параметрами статистичних сукупностей. Підсумковий контроль.	2
10	Модульний контроль. Основи Біостатистики.	2
	Усього годин	20
Змістовий модуль 2. Громадське здоров'я		
11	Епіднагляд та оцінка стану здоров'я і благополуччя населення.	2
12	Методика вивчення та оцінка основних демографічних показників природного руху населення. Аналіз демографічної ситуації.	2
13	Методика вивчення та оцінка показників маюкової смертності.	2
14	Методика вивчення та оцінка чинників, що впливають на здоров'я населення.	2
15	Методика вивчення та оцінка показників загальної захворюваності.	2
16	Методика вивчення та оцінка показників захворюваності на найважливіші соціально значущі захворювання.	2
17	Організація медичної експертизи тимчасової втрати працездатності.	2
18	Організація медичної експертизи стійкої втрати працездатності.	2
19	Комплексна оцінка здоров'я населення.	2
20	Методологія аналізу причин соціальної нерівності щодо здоров'я та його охорони.	2
21	Інформаційно-роз'яснювальна діяльність (адвокація) як складова частина медичної профілактики.	2
22	Промоція здоров'я. Види, форми та методи.	2
23	Комунікація та соціальна мобілізація в інтересах здоров'я. Прес-релізи та зв'язок із засобами масової інформації.	2
24	Захист курсової роботи	2
25	Підсумковий модульний контроль	2
	Усього годин	30
Усього годин за модуль		50
МОДУЛЬ 2.		
Змістовий модуль 1. Організація охорони психічного здоров'я		
1	Системи охорони здоров'я.	2
2	Реформування охорони здоров'я в Україні.	4

3	Аналіз діяльності служби екстреної (швидкої) психіатричної медичної допомоги.	4
4	Охорона психічного здоров'я.	4
5	Організація медичної психіатричної експертизи втрати працездатності.	4
6	Організація медико-соціального забезпечення населення літнього віку. Паліативна та хоспісна допомога.	4
7	Організація надання амбулаторної психіатричної допомоги.	2
8	Особливості надання психіатричної допомоги дітям.	2
9	Організація надання стаціонарної психіатричної допомоги.	2
10	Підсумковий модульний контроль	2
Усього годин за модуль		30
Усього годин за дисципліну		80

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№	Назва теми	К-сть годин
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я		
1	Системи охорони здоров'я.	2
2	Реформування охорони здоров'я в Україні.	2
3	Медико-соціальне забезпечення населення літнього віку.	1
4	Паліативна та хоспісна допомога.	1
5	Охорона психічного здоров'я.	4
6	Аналіз чинників впливу на діяльність закладів охорони здоров'я.	2
7	Правові засади охорони здоров'я. Медичне страхування.	2
8	Електронне здоров'я.	2
9	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок.	4
Усього годин за модуль		20
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ЕКОНОМІКА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я*		
1	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок.	8
2	Виконання СРС за обраною темою.	4
3	Підготовка до підсумкового модульного контролю.	8
Усього годин за модуль		20
Усього годин за дисципліну		40

13. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

МОДУЛЬ 1. БІОСТАТИСТИКА. ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я

Не передбачає виконання індивідуального завдання.

МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я

1. Спеціалізовані диспансери в Україні: діяльність та перспективи розвитку.
2. Перинатальні центри – нова форма охорони здоров'я матері та дитини. Причини та наслідки впровадження.
3. Проблема безпліддя в Україні. Центри репродуктивного здоров'я. Проблема екстракорпорального запліднення.
4. Будинки дитини як заклади медико-соціального захисту: проблеми та перспективи розвитку.

5. Спеціалізовані заклади для осіб похилого віку (геріатрична служба): сьогодення та перспективи розвитку.
6. Розвиток паліативної допомоги в Україні. Хоспіси: проблеми та перспективи розвитку.
7. Розвиток страхової медицини в Україні. Історія та сучасність.
8. Санаторно-курортна служба в Україні: мережа закладів, їх діяльність та перспективи розвитку.
9. Фінансування системи охорони здоров'я в Україні та за кордоном: проблеми, реформування.
10. Медична освіта в Україні. Система підвищення кваліфікації лікарів: заклади, атестація, категорії.
11. Кадрове забезпечення системи охорони здоров'я в Україні.
12. Фармацевтична галузь в Україні: мережа закладів, діяльність та перспективи розвитку.
13. Електронне здоров'я. Структура, ресурси, послуги.
14. Медична наука в Україні: мережа науково-дослідних закладів, наукові ступені в медицині, Національна академія медичних наук України.
15. Критерії медичної та соціальної ефективності діяльності медичних закладів в різних країнах світу (на прикладі окремої країни)

Виконання самостійної роботи передбачає підготовку студентами презентації на запропоновану тему.

14. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

1. Основні принципи охорони здоров'я в Україні. Правові засади охорони здоров'я.
2. Системи охорони здоров'я: цілі, функції. Типи систем охорони здоров'я, характеристики, переваги та недоліки.
3. Реформи в системі охорони здоров'я України: реформи в наданні послуг, фінансуванні, кадровому забезпеченні та управлінні охороною здоров'я.
4. Організаційні принципи медичної допомоги. Види медичної допомоги та заклади, що її надають.
5. Визначення поняття «первинна медична допомога» (ПМД). Основні принципи ПМД на засадах сімейної медицини. Центри первинної медичної допомоги.
6. Характеристика існуючих організаційних моделей роботи сімейних лікарів. Можливі організаційні моделі сімейної медицини в Україні.
7. Завдання та зміст роботи сімейного лікаря, співпраця з різними закладами охорони здоров'я, із соціальними службами. Роль центрів первинної медичної допомоги у медичному забезпеченні населення.
8. Організація позалікарняної (спеціалізованої та вузькоспеціалізованої) медичної допомоги населенню.
9. Зміст вторинної (спеціалізованої) та третинної (вузькоспеціалізованої, високотехнологічної, висококваліфікованої) стаціонарної медичної допомоги. Заклади, що надають стаціонарну допомогу.
10. Заходи щодо раціонального використання ліжкового фонду. Роль наступності між позалікарняними та лікарняними закладами.
11. Значення стаціонарозамінної допомоги, її організаційні форми. Функції та структура денного стаціонару.
12. Облік роботи стаціонарів, методика визначення та аналіз показників їх діяльності.
13. Особливості медичного забезпечення сільського населення; чинники, що на нього впливають.
14. Госпітальний округ: принцип створення та характеристика закладів.

15. Екстрена медична допомога: система, принципи, завдання, показники діяльності закладів. Організація екстреної медичної допомоги в сільській місцевості.
16. Центри екстреної медичної допомоги та медицини катастроф. Лікарня та станції швидкої медичної допомоги, основні завдання та функції.
17. Лікувально-профілактичні заклади з надання акушерсько-гінекологічної допомоги, особливості їх формування в умовах міської та сільської місцевостей; організація та зміст їх діяльності.
18. Експертна оцінка організаційних елементів медичного забезпечення вагітних і жінок з гінекологічними захворюваннями.
19. Перинатальний центр. Пологовий будинок. Жіноча консультація. Завдання, зміст роботи, структура, показники діяльності, особливості взаємодії між собою та закладами, що надають первинну медичну допомогу.
20. Заклади, що надають медичну допомогу дітям, їх структура та функції. Основні розділи роботи педіатра, сімейного лікаря. Організація спеціалізованої медичної допомоги дітям.
21. Організація медичної експертизи втрати працездатності. Види тимчасової непрацездатності, особливості проведення експертизи при окремих видах непрацездатності. Завдання лікуючих лікарів та ЛКК при проведенні експертизи тимчасової втрати працездатності.
22. Організація експертизи стійкої втрати працездатності. Види інвалідності. Медико-соціальні експертні комісії (МСЕК), їх види, функції.
23. Складові частини якості: структурна якість; якість технологій; якість результатів. Показники якості та ефективності медичної допомоги. Застосування клінічних протоколів та медичних стандартів.
24. Чинники, що впливають на ефективність діяльності закладів охорони здоров'я: Основні підходи до розробки заходів з покращення надання медичної допомоги.
25. Медико-соціальне забезпечення населення літнього віку. Паліативна та хоспісна допомога, принципи організації.
26. Поняття «медичне страхування». Особливості реалізації обов'язкового та добровільного медичного страхування. Проблеми впровадження страхової медицини в Україні.
27. Сутність науки управління, її предмет. Принципи управління. Складові частини процесу управління. Управлінське рішення.
28. Обізнаність щодо психічного здоров'я у суспільстві. Організація охорони психічного здоров'я на рівні первинної медичної допомоги, профілактичні та реабілітаційні заходи.
29. Електронне здоров'я. Структура, ресурси, послуги.
30. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ). Мета та історія створення, завдання. Значення діяльності ВООЗ для країн світу та України.
31. Предмет, методи, мета, основні завдання економіки охорони здоров'я.
32. Специфіка та механізм дії економічних законів в сфері охорони здоров'я.
33. Здоров'я, як медико-соціальна, економічна категорія та особлива споживча вартість.
34. Сутність та методологія планування діяльності в системі охорони здоров'я.
35. Закономірності формування, функціонування та особливості ринку послуг та товарів охорони здоров'я.
36. Організаційно-економічні та правові методи регулювання ринку послуг охорони здоров'я.
37. Сутність, головні принципи та функції маркетингу медичних послуг.
38. Складові маркетингової діяльності медичного закладу.
39. Етапи комплексного маркетингового дослідження ринку медичних послуг.
40. Економічна сутність підприємництва в охороні здоров'я.
41. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності, їх порівняльна характеристика.
42. Державна реєстрація, ліцензування та акредитація закладів охорони здоров'я.
43. Фінансові моделі управління капіталом (лізинг, факторинг).
44. Бізнес-план як інструмент регулювання підприємницької діяльності.
45. Основні фінансові моделі систем охорони здоров'я.

46. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення України.
47. Основи медичного страхування, обов'язкове та добровільне медичне страхування.
48. Оплата медичних послуг і вимоги до постачальників медичних послуг.
49. Порівняльна характеристика методів оплати первинної медико-санітарної допомоги.
50. Порівняльна характеристика методів оплати вторинної та третинної медичної допомоги.
51. Принципи формування оплати праці медичних працівників у нових економічних умовах.
52. Особливості формування та регулювання цін в галузі охорони здоров'я.
53. Розробка цінової стратегії в сфері охорони здоров'я.
54. Суть і порівняльна характеристика методів економічного аналізу з метою прийняття управлінських рішень.
55. Економічна оцінка медичних програм, новітніх методів лікування.
56. Методологія оцінки раціональності витрат на лікарські засоби.
57. Аналіз використання основних засобів, ліжкового фонду.
58. Аналіз використання медичної техніки, трудових ресурсів.
59. Фінансовий стан медичного підприємства та механізм його оцінки.
60. Основні показники результативності фінансової діяльності медичних підприємств

15. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Задача №1

30.09, після чергової зміни відчула нездужання, вранці 31.09 звернулася за допомогою в поліклініку за місцем проживання. Хворій було встановлено діагноз «ГРВІ». Перебувала на амбулаторному лікуванні з 31.09, повторний візит до лікаря 02.10, виписана на роботу 06.10. Визначте вид непрацездатності та визначте документ, що підтверджує факт непрацездатності.

Задача №2

Громадянка А., 65 років, з приводу гіпертонічної хвороби II ст. з частими гіпертонічними кризами звернулася з приводу частих випадків раптової втрати свідомості. Лікувалася амбулаторно з 10.01 по 08.02. Курс стаціонарного лікування раніше не проходила. При зверненні до лікаря 08.02 відмічено погіршення стану. Госпіталізована в кардіологічне відділення міської лікарні. Встановлено діагноз «Гіпертонічна хвороба II ст 3 ст, дуже високий кардіоваскулярний ризик. ІХС: стенокардія напруги III ФК, СН II Б». Відповідно до описаної клінічної картини вкажіть вид втрати працездатності та які необхідні документи має заповнити сімейний лікар?

Задача №3

Хворий П, 48 років. Працює на «ЗФЗ» в несприятливих трудових умовах - в умовах сильної запиленості та загазованості протягом 20 років. Звернувся до сімейного лікаря зі скаргами на кашель з виділенням гнійного мокротиння, підвищення температури тіла до 37,5 ° С, пітливість, головний біль, загальна слабкість, задишку в спокої. Кашель турбує протягом 10 років, спочатку був сухий, потім з невеликою кількістю гнійного мокротиння, обсяг якої поступово збільшувався. Самостійно не лікувався. Останні 5 років, переважно навесні і восени (після охолодження), крім посилення кашлю стала підвищуватися температура тіла до 37,2 ° С. Поточне погіршення стану відмічає протягом 2 тижнів. Шкідливі звички - курить з 20 років по 1-1,5 пачці сигарет в день. Об'єктивно: стан середньої тяжкості. Шкірні покриви - дифузний ціаноз, підвищеної вологості. Грудна клітина розширена в передньо-задньому напрямку. Перкуторно над легенями звук з коробковим відтінком. Аускультативно: на тлі ослабленого дихання вислуховуються розсіяні сухі і вологі хрипи, видих подовжений. З боку інших органів і систем - виражена тахікардія, ознаки НК II А степені. Вкажіть вид і ступінь непрацездатності. Який документ, що засвідчує непрацездатність слід видати? Яка установа, хто і на який термін видає даний документ?

Задача №4

Хворий Б., страждає на виразкову хворобу протягом 10 років із загостреннями 3-4 рази на рік. У 2016 році вже переніс 7 загострень виразкової хвороби, тривалістю по 6-8 тижнів, консервативна терапія була малоефективна. Протягом останніх 2 тижнів, після погіршеності в

дієті (з'їв багато жирного і смаженого) відзначав біль у верхній половині живота, відрижку кислим, печію, здуття живота. Приймав мезим, альмагель – без ефекту. 27.09 відчув різкий біль в епігастрії, після чого помітив темновиншеве забарвлення калових мас. Пройшов курс лікування в 5 міській лікарні з приводу шлунково-кишкової кровотечі. Доліковується на амбулаторному етапі. Вкажіть вид непрацездатності. Ким видається документ? Який документ, що засвідчує непрацездатність слід видати?

Задача №5

Хвора В, 37 років, працює касиром, проживає в сільській місцевості. У мед. установи в останні 10 років не зверталася, проф. огляди не проходила. Звернулася до сімейного лікаря зі скаргами на відчуття серцебиття, стійке підвищення температури до субфебрильних цифр протягом останніх 3-4 міс., значне схуднення, м'язову слабкість, виражений тремор пальців, часті проноси, порушення менструального цикла. Прі об'єктивному огляді: значно виражений екзофтальм, збільшення щитовидної залози 2ст, тахікардія більше 120 за 1 хв. Встановлено діагноз «Тиреотоксикоз III ст». Вкажіть прогноз для трудової діяльності хворий. Вкажіть вид непрацездатності. Чи видається документ, що підтверджує непрацездатність і який?

Задача №6

Хворий 37-ми років, працює на комбикормовому комбінаті. Внаслідок загострення хронічного обструктивного бронхіту впродовж останніх 12 місяців був тимчасово непрацездатним 120 днів, в черговий раз звернувся до сімейного лікаря для продовження амбулаторного лікування. Визначте чи можливе продовження тимчасової непрацездатності у даному випадку і які документи для цього потрібно оформити?

Задача №7

Громадянин К, 37 років, працює вантажником у приватній фірмі. 29.10 захворів гостро, зі значним підвищенням температури, кашлем, слизовими виділеннями з носу, загальною слабкістю, головним болем та болем у м'язах. Лікувався самостійно (приймав парацетамол, афлубін, пертуссін, мукалгін) протягом 3 днів без суттєвого ефекту. 01.11 викликав сімейного лікаря додому. Який вид втрати працездатності у даного хворого? Який документ та на який термін має право видати сімейний лікар?

Задача №8

У працюючої жінки 11.12 захворіла дитина віком 5 років. Захворювання почалось гостро, з підвищення температури до 38,5, кашлю, почервоніння обличчя, загальної слабкості та ознак дихальної недостатності. 12.12 мати звернулася по допомогу до амбулаторії сімейної медицини. Сімейним лікарем у дитини була діагностована пневмонія і призначено лікування в амбулаторних умовах. На який максимальний термін лікар педіатр дитячої поліклініки або сімейний лікар має право видати листок непрацездатності по догляду за хворою дитиною віком до 5 років працюючій жінці?

Задача №9

Гукін К. Д., 38 років, працює слюсарем залізобетонного заводу № 2. З 10.05 в зв'язку з травмою щелепно-лицевої ділянки, отриманої в нетверезому стані, перебував на лікуванні в стаціонарі протягом 24 днів. З 04.06 був направлений на до лікування в амбулаторних умовах до ЦПМСД за місцем проживання. На прийом з'явився 07.06. Як правильно оформити факт тимчасової непрацездатності у хворого? Які документи треба видати в даному випадку?

Задача №10

Інженер залізобетонного заводу № 2 Павлов О. Д. протягом 15 днів перебував на протезуванні в стаціонарі протезно-ортопедичного установи з 12.09.16. 13.09.16 прийшов на прийом до сімейного лікаря за місцем проживання зі скаргами на біль в лівому колінному суглобі, наявність незначного набряку та почервоніння над ділянкою суглоба. Чи потрібно видати хворому листок непрацездатності і якщо так, то з якого до якого числа?

Задача №11

Майорова К. В., 67 років, 30.05.16 вранці, після сну відчула раптовий головний біль, помітила мерехтіння мушок перед очима та втратила свідомість. Після відновлення свідомості не змогла поворушити правою рукою та ногою, мова стала сплутанною та нерозбірливою. 31.05 після виклику сімейного лікаря додому, та консультації невролога

поліклініки діагностовано інсульт. З 01.06 протягом 7 днів знаходилась під наглядом сімейного лікаря на дому, а потім вона була госпіталізована. Догляд за хворою протягом усього періоду здійснював її син Майоров М. О. (оператор «Нової пошти»). Чи може сімейний лікар видати лікарняний лист синові та на який термін?

Задача №12

Петрова Г. О., 62 роки, працює викладачем в середній школі №5 міста Б.. Страждає невралгією трійчастого нерва. З 26.03 протягом 10 днів лікувалась у невролога поліклініки. 06.04 звернулась до сімейного лікаря з проханням продовжити лікарняний листок. Чи має на це право сімейний лікар? Якщо так, то на який термін?

16. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Кредитно-модульна система організації навчального процесу як технологія ECTS включає:

- вивчення навчальних дисциплін (проходження практик), структурованих на модулі як задокументовані, логічно завершені частини навчальної програми, що реалізуються за допомогою відповідних форм організації навчального процесу і закінчуються підсумковим модульним контролем;

- впровадження кредитів ECTS (ЄКТС) як одиниць виміру навчального навантаження студента, необхідного для засвоєння навчальної дисципліни;

Кредити (Credit) призначаються кваліфікаціям або навчальним програмам в цілому, а також їхнім навчальним (освітнім) компонентам (таким як: модулі, навчальні курси, курсова робота, виробнича практика та лабораторна робота).

Кредит включає усі види робіт студента, передбачені у затвердженому індивідуальному плані: аудиторну, самостійну, підготовку до державної атестації, складання ліцензійних інтегрованих іспитів «Крок 1» і «Крок 2», практично орієнтованого державного іспиту, виробничу практику, виконання курсових робіт тощо. Один кредит ECTS становить 30 (36) академічних годин.

- здійснення зарахування кредитів студентам зі складових навчального плану (навчальних дисциплін, практик, курсових та кваліфікаційних робіт) на підставі отримання позитивних оцінок підсумкового контролю. Встановлення кредитів студентам здійснюється у повному обсязі відповідно до кредитів, встановлених навчальній складовій, і лише після повного їх виконання;

- відсутність у графіку навчального процесу екзаменаційних сесій, адже здійснюється контроль засвоєння студентом кожного модуля навчальної дисципліни;

- застосування декількох шкал оцінювання, включаючи рейтингову шкалу оцінювання ECTS, які конвертуються одна в одну за певними правилами.

17. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Порядок, методика та критерії оцінювання поточної навчальної діяльності, методика та критерії оцінювання під час проведення підсумкового модульного контролю, оцінювання з дисципліни в цілому).

Кредитно-модульна система організації навчального процесу як технологія ECTS включає:

- вивчення навчальних дисциплін (проходження практик), структурованих на модулі як задокументовані, логічно завершені частини навчальної програми, що реалізуються за допомогою відповідних форм організації навчального процесу і закінчуються підсумковим модульним контролем;

- впровадження кредитів ECTS (ЄКТС) як одиниць виміру навчального навантаження студента, необхідного для засвоєння навчальної дисципліни;

Кредити (Credit) призначаються кваліфікаціям або навчальним програмам в цілому, а також їхнім навчальним (освітнім) компонентам (таким як: модулі, навчальні курси, курсова робота, виробнича практика та лабораторна робота).

Кредит включає усі види робіт студента, передбачені у затвердженому індивідуальному плані: аудиторну, самостійну, підготовку до державної атестації, складання ліцензійних інтегрованих іспитів «Крок 1» і «Крок 2», практично орієнтованого державного

іспиту, виробничу практику, виконання курсових робіт тощо. Один кредит ECTS становить 30 (36) академічних годин.

- здійснення зарахування кредитів студентам зі складових навчального плану (навчальних дисциплін, практик, курсових та кваліфікаційних робіт) на підставі отримання позитивних оцінок підсумкового(-их) контролю(-ів). Встановлення кредитів студентам здійснюється у повному обсязі відповідно до кредитів, встановлених навчальній складовій, і лише після повного їх виконання;

- відсутність у графіку навчального процесу екзаменаційних сесій, адже здійснюється контроль засвоєння студентом кожного модуля навчальної дисципліни;

- застосування декількох шкал оцінювання, включаючи рейтингову шкалу оцінювання ECTS, які конвертуються одна в одну за певними правилами.

Оцінювання модуля

Оцінка за модуль визначається на підставі суми оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового модульного контролю (ПМК) (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати під час вивчення кожного модуля, становить 200, у тому числі:

за поточну навчальну діяльність - 120 балів;

за результатами підсумкового модульного контролю - 80 балів.

Таким чином, частки результатів оцінювання поточної навчальної діяльності і підсумкового модульного контролю становлять відповідно 60% та 40%.

Оцінювання поточної навчальної діяльності

Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми. Студент повинен отримати оцінку з кожної теми. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у модулі.

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання	
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 1 130/3	2 (№№ 1-24)	24	5	4	3	0	-	72
Модуль 2 60	1 (№№ 1-14)	14	8	6,5	5	0	-	70

Вага кожної теми у межах одного модуля в балах має бути однаковою, але може бути різною для різних модулів однієї дисципліни і визначатися кількістю тем у модулі.

Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як арифметична сума балів за кожне заняття та за індивідуальну роботу.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість

тем у модулі дорівнює 120 балам (5 балів x 24 тем=120 балів) для першого модуля, та (8 балів x 14 тем=112 балів + 8 балів індивідуальна робота = 120 балів) для другого модуля.

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент при визначенні модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3», на кількість тем у модулі (3 бали x 24 тем=72 бали) для першого модуля та (5 балів x 14 тем = 70 балів) для другого модуля.

Оцінювання індивідуальних завдань студента

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише за умов успішного їх виконання та захисту.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їхнього обсягу та значимості, але не більше 8 балів. Вони додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності. **В жодному разі загальна сума балів за поточну навчальну діяльність не може перевищувати 120 балів.**

Оцінювання самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, перевіряється під час підсумкового модульного контролю.

Підсумковий модульний контроль (ПМК)

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення усіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття та одержали на них позитивні оцінки («5», «4», «3»), а також при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Студенту, який з поважних чи без поважних причин мав пропуски навчальних занять, дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну.

Форми проведення підсумкового контролю мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент під час складання підсумкового модульного контролю, становить 80.

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав **не менше 50 балів.**

Оцінювання модуля та дисципліни

Оцінка за модуль визначається як сума підсумкового балу за поточну навчальну діяльність та балу за підсумковий модульний контроль і відображається за 200-бальною шкалою.

Оцінка з дисципліни виставляється лише студентам, яким зараховані усі модулі з дисципліни.

Визначення кількості балів, яку студент набрав з дисципліни

Кількість балів, яку студент набрав з дисципліни, визначається як середнє арифметичне кількості балів з усіх модулів дисципліни (сума балів за усі модулі ділиться на кількість модулів дисципліни).

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

За рішенням Вченої ради університету до кількості балів, яку студент набрав із дисципліни, можуть додаватися заохочувальні бали (не більше 8 балів) за призове місце на міжнародних олімпіадах та II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади, але у жодному разі загальна сума балів за дисципліну не може перевищити 200 балів.

Оцінка за модуль вноситься екзаменатором до «Відомості результатів поточного та підсумкового модульного контролю» (Форма № Н-5.03-2), «Індивідуального навчального плану студента», «Журналу обліку відвідувань та успішності студентів».

Оцінка з дисципліни вноситься екзаменатором до «Відомості обліку успішності» (Форма № Н-5.03-1), «Журналу обліку відвідувань та успішності студентів», «Індивідуального навчального плану студента» та «Залікової книжки».

Конвертація кількості балів з дисципліни в оцінки за шкалою ECTS та за чотирибальною (традиційною) шкалою

Бали з дисциплін незалежно конвертуються як у чотирибальну шкалу, так і у шкалу ECTS.

Бали шкали ECTS у чотирибальну шкалу НЕ КОНВЕРТУЮТЬСЯ і навпаки.

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму з дисципліни, конвертуються **кафедрою** у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями як нижченаведено у таблиці.

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною шкалою
Від 180 до 200 балів	«5»
Від 150 до 179 балів	«4»
Від 149 до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«3»
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	«2»

Примітка Ці критерії також застосовуються при визначенні оцінки за модуль за необхідності.

Студенти, які навчаються на одному факультеті, курсі, за однією спеціальністю, на основі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
«A»	Найкращі 10 % студентів
«B»	Наступні 25 % студентів
«C»	Наступні 30 % студентів
«D»	Наступні 25 % студентів
«E»	Останні 10 % студентів

Ранжування з присвоєнням оцінок «A», «B», «C», «D», «E» проводиться **деканатами** для студентів відповідного курсу та факультету, які навчаються за однією спеціальністю і **успішно** завершили вивчення дисципліни.

Студенти, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку студентів, що ранжуються, навіть після перескладання модуля. Такі студенти після перескладання автоматично отримують бал «E».

Оцінки з дисципліни «FX», «F» («2») виставляються студентам, яким не зараховано хоча б один модуль з дисципліни після завершення її вивчення.

Оцінка «FX» виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий модульний контроль. Ця категорія студентів має право на перескладання підсумкового модульного контролю за затвердженим графіком (але не пізніше початку наступного семестру). Повторне складання підсумкового модульного контролю дозволяється не більше двох разів.

Оцінка «F» виставляється студентам, які відвідали усі аудиторні заняття з модуля, але не набрали мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового модульного контролю. Ця категорія студентів має право на повторне вивчення модуля.

За дозволом ректора студент може підвищити оцінку з дисципліни шляхом перескладання підсумкового модульного контролю (не більше трьох разів за весь період навчання).

Оцінка ECTS у традиційну чотирибальну шкалу НЕ конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала є незалежними.

200-бальна та чотирибальна шкали характеризують фактичну успішність кожного студента із засвоєння навчальної дисципліни. Шкала ECTS є відносною, порівняльною, рейтинговою, яка встановлює належність студента до групи кращих чи гірших серед референтної групи однокурсників (факультет, спеціальність). Тому оцінка «А» за шкалою ECTS не може дорівнювати оцінці «відмінно», а оцінка «В» - оцінці «добре» тощо. Як правило, при конвертації з багатобальної шкали межі оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» за шкалою ECTS не співпадають з межами оцінок «5», «4», «3» за традиційною шкалою.

N.B. Оцінювання поточної навчальної діяльності, модульного контролю та дисципліни в цілому здійснюється відповідно до «Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів Буковинського державного медичного університету в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу» (схваленої рішенням Вченої ради від 29 травня 2014 року, протокол № 9).

N.B. Оцінювання поточної навчальної діяльності, модульного контролю та дисципліни в цілому здійснюється відповідно до «Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів Буковинського державного медичного університету в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу» (схваленої рішенням Вченої ради від 29 травня 2014 року, протокол № 9).

18. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

19.1 Базова

1. Громадське здоров'я: підручник для студ. вищих мед. навч. закладів. - Вид. 3 – Вінниця: «Нова книга», 2013. – 560 с.
2. Економічний аналіз використання ресурсів в системі охорони здоров'я / В.Д.Парій, Ю.М.Сафонов, Н.М. Захарова та ін. / За загальною редакцією професора В.Д. Парія / Навч. посібн. – Житомир: «Полісся», 2015. – 148 с.
3. Oxford Textbook of Global Public Health, 6 edition. Edited by RogesDetels, Martin Gulliford, QuarraishaAbdoolKarimand ChorhChuan Tan. – Oxford University Press, 2017. – 1728 p.
4. Medical Statistics at a Glance Text and Workbook. Aviva Petria, Caroline Sabin. – Wiley-Blackwell, 2013. – 288 p.
5. Українсько-англійський словник-довідник термінів соціальної медицини, громадського здоров'я та біостатистики / [Бідучак А.С., Грицюк М.І., Чорненька Ж.А., Доманчук Т.І.]. – Чернівці: ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет», 2019. – 148с.
6. Методика аналізу діяльності медичних закладів первинної медико-санітарної допомоги. Навчально-методичний посібник / Грицюк М.І., Навчук І.В., Ясинська Е.Ц., Чорненька Ж.А., Бідучак А.С., Литвинюк Н.Я. – Чернівці: ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет», 2019. – 116с.
7. Методика аналізу діяльності медичних закладів на вторинному та третинному рівнях. Навчально-методичний посібник / Грицюк М.І., Навчук І.В., Ясинська Е.Ц., Чорненька Ж.А., Бідучак А.С., Литвинюк Н.Я. – Чернівці: ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет», 2019 – с.
8. Москаленко В.Ф., Гульчій О.П., Литвинова Л.О., Децик О.З., Кольцова Н.І., Кухленко Г.В., Полянський О.А., Захарова Н.М., Замкевич В.Б. / За ред. проф. Москаленка. Соціальна медицина і організація охорони здоров'я. – К.: Книга плюс, 2010. – 328с.
9. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я / Під заг. Ред. Ю.В. Вороненка, В.Ф. Москаленка. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. – 680 с.
10. Програмні тестові питання з соціальної медицини та охорони здоров'я / За ред. Ю.В. Вороненка. – К.: 2001.
11. Посібник із соціальної медицини та організації охорони здоров'я / За ред. Ю.В. Вороненка. – Київ: «Здоров'я», 2002. – 359 с.
12. Москаленко В.Ф., Грузева Т.С., Іншакова Г.В. Право на охорону здоров'я у нормативно-правових актах міжнародного та європейського рівня. – Контраст, 2006. – 296 с.
13. Голяченко О.М. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я (для ВНЗ III-IV рівнів акредитації). – Тернопіль, 2002.
14. Лисицын Ю.П. Общественное здоровье и здравоохранение. Учебник для ВУЗов. – М., 2002. – 510 с.
15. Лехан В.М., Вороненко Ю.В. та ін. Епідеміологічні методи вивчення неінфекційних захворювань (для ВМНЗ III-IV рівнів АКРЕДИТАЦІЇ). Дніпро петровськ-Київ, 2004.
16. Медик В.А., Юрьев В.К. Курс лекцій по общественному здоровью и здравоохранению: Часть I. Общественное здравоохранение. М.: «Медицина», 2003. – 368 с.
Часть II. Организация медицинской помощи. М.: «Медицина», 2003 – 456 с.
Часть III. Экономика и управление здравоохранения. М.: «Медицина», 2003. – 392 с.
17. Общественное здоровье и здравоохранение: учебн. для студ. / Под ред. В.А. Миняева, Н.И. Вишнякова – М.: МЕД прессинформ, 2003. – 528 с.
18. Соціальна медицина та організація охорони здоров'я (для III-IV рівнів акредитації) / За редакцією Руденя В.В. – Львів, 2003. .

19.2. Допоміжна

1. Board Review in Preventive Medicine and Public Health. Gregory Schwaid. - ELSEVIER., 2017. – 450 p.
2. Donaldson`s Essential Public Health, Fourth Edition. Liam J. Donaldson, Paul Rutter – CRC Press, Taylor&Francis Group, 2017 – 374 p.

3. Jekel's epidemiology, biostatistics, preventive medicine and public health. Fourth edition. David L. Katz, Joann G. Elmore, Dorothea M.G. Wild, Sean C. Lucan. – ELSEVIER., 2014. – 405 p.
4. Oxford Handbook of Public Health Practice, Fourth Edition. Charles Guest, Walter Ricciardi, Ichiro Kawachi, Iain Lang. – Oxford University Press, 2012. – 656 p.
5. Health economics: textbook. – Vinnitsia: Nova Knyga, 2010. – 112 p.
6. Альбом А., Норелл С. Введение в современную эпидемиологию. – Таллинн, 1996. – 122 с.
7. Біостатистика. – К.: Книга плюс; 2009. – 184 с.
8. Власов В.В. Введение в доказательную медицину. – М.: Медиа Сфера, 2001. – 392 с.
9. Гаркавенко С.С. Маркетинг: підруч. - К.: Лібра, 2002. – 712 с.
10. Гринхальх Т. Основы доказательной медицины: пер. с англ. – М.: ГЭОТАР-МЕД, 2004. – 240 с.
11. Доклад о состоянии здравоохранения в Европе 2012. Курс на благополучие. – ВОЗ, 2013. – 190 с.
12. Доклад о состоянии здравоохранения в мире 2013 г. – ВОЗ, 2013. – 206 с. (режим доступа: www.who.int/whr/2013/report/ru).
13. Економіка охорони здоров'я: підручник. – Вінниця: Нова Книга, 2010. – 288 с.
14. Епідеміологічні методи вивчення неінфекційних захворювань / В.М. Лехан, Ю.В. Вороненко, О.П. Максименко та ін. – Д.: АРТ-ПРЕС, 2004. – 184 с.
15. Збірник тестових завдань до державних випробувань з гігієни, соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я. Навч. посібник. – Вінниця: Нова книга, 2012 – 200 с.
16. Здоровье 2020 – основы европейской политики и стратегии для XXI века. – ВОЗ, 2013. – 232 с.
17. Каминская Т.М. Рынок медицинских услуг: опыт теоретико-институционального анализа. – Х.: ИПП «Контраст», 2006. – 296 с.
18. Кэмпбелл Р. Макконнел, Стэнли Л. Брю. Экономикс: принципы, проблемы и политика. Пер. с англ. 11-го изд. – К., ХаГар-Демос, 1998. – 785 с.
19. Методи соціальної медицини / під ред. О.М. Очерedyкo, О.Г. Процек. – Вінниця: Тезис, 2007. – 410 с.
20. Мочерный С.В., Некрасова В.В. Основы организации предпринимательской деятельности: учебник для вузов. – М.: «Приор-издат», 2004. – 544 с.
21. Населення України. Демографічний щорічник. – К.: Держкомстат України. (режим доступа: www.ukrstat.gov.ua).
22. Попченко Т.П. Реформування сфери охорони здоров'я в Україні: організаційне, нормативно-правове та фінансово-економічне забезпечення. – К.: НІСД, 2012. – 96 с.
23. Посібник із соціальної медицини та організації охорони здоров'я. – К.: «Здоров'я», 2002. – 359 с.
24. Програмні тестові питання з соціальної медицини та організації охорони здоров'я. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2001. – 316 с.
25. Соціальна медицина і організація охорони здоров'я (для студентів стоматологічних факультетів вищих медичних навчальних закладів України IV рівня акредитації. – К.: Книга плюс, 2010. – 328 с.
26. Флетчер Р., Флетчер С., Вагнер Э. Клиническая эпидемиология. Основы доказательной медицины. – М.: Медиа Сфера, 1998. – 352 с.
27. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідемічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України. 2016 рік / МОЗ України, ДУ «УІСД МОЗ України». – Київ, 2017. – 516 с.
28. Экономика здравоохранения / И.М. Шейман, С.В. Шишкин, М.Г. Колосницина. - Высшая школа Экономики, 2009. – 480 с.
29. Экономика здравоохранения: учебник. – Винница: Новая Книга, 2010. – 144 с.

Grytsiuk M., Chornenka Zh., Biduchak A. Public Health Organization in Health Care Institution. – Chernivtsi, 2019. – 136p.

19.3 Інформаційні ресурси

- . Всесвітня організація охорони здоров'я www.who.int
- Европейская база даних «Здоровье для всех» www.euro.who.int/ru/home
- Кохрейнівський центр доказової медицини www.cebm.net
- Кохрейнівська бібліотека www.cochrane.org
- Національна медична бібліотека США – MEDLINE www.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed
- Канадський центр доказів в охороні здоров'я www.cche.net
- Центр контролю та профілактики захворювань www.cdc.gov
- Центр громадського здоров'я МОЗ України www.phc.org.ua
- Українська база медико-статистичної інформації «Здоров'я для всіх»: <http://medstat.gov.ua/ukr/news.html?id=203>
- Журнал British Medical Journal www.bmj.com
- Журнал Evidence-Based Medicine www.evidence-basedmedicine.com

19. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

1. доц. Чорненька Ж.А.
2. доц. Навчук І.В.